

NOVICE

Veroučitelji vseh veroizpovedi se vabijo, da čimprej predložijo računskemu odseku prosvetnega oddelka pri velikem županu v Mariboru prijave veroučnih ur na osnovnih šolah za mesec apríl in maj 1929 ločeno za vsak mesec na posebni poli; za junij in julij 1929 pa združeno na eni poli. Na isti način naj predložijo tudi prijave za potnine. Prosvetni inspektor: Dr. Kotnik s. r.

Prvovrstna umetnost. Mariborski kipar umetnik g. Ivan Sojč iz Razlagove ulice je dogotovil nov oltar za Polzelo. Oltar je iz marmorja. Na sredi je krasen bronast križ, ob levi in desni pollačena reliefa predstavljajoča: bronasto kačo in Mojzes udari s palico po skali, iz katere priteče voda. Na vrhu je še relief: od mrtvih vstali Zveličar. Prav na vrhu oltarja je pozlačen kip sv. Marijete. Novi oltar je čisto originalno delo in bo eden najlepših v naši škofiji. Oltar si lahko vsakdo ogleda v Sojčevi delavnici.

Strašna avtomobilska nesreča. Ob 10. uri v noči v petek dne 11. oktobra se je pripetila na velikem mostu v Mariboru strašna avtomobilska nesreča. Iz Tržaške ceste je zavil po Kralja Petra trgu na veliki most avtomobil, katerega je šofiral lastnik mariborski trgovec Franc Vrhunc. Poleg Vrhunca je sedel upokojeni mariborski davčni oficijal Ivan Cerkovnik, zadaj sta sedeli Cerkovnikova žena Josipina in Anica Pirnat. Trgovec je vozil s precejšnjo brzino, zgubil oblast nad avtomobilom, ki je zadel z vso silo ob drugi kameniti stebri na mostu. Obe ženski je vrglo prego mostne ograje nad 20 m globoko na kamenje ob Dravi in sta obležali strahovito razbiti pri priči mrtvi. G. Cerkovnik je umrl takoj po prevozu v bolnici, Vrhunc se pa še bori s smrtjo, ko beležimo te vrste. Grozna nesreča je pretresla celi Maribor, ki še kaj podobnega ni doživel.

Umorjenega so našli posestnika od Sv. Križa nad Mariborom Rudolfa Kancerja na cesti, ki vodi iz Kamnice skozi vas Šober. Gre gotovo za doslej nepojasnjen zločin.

Letošnji prvi sneg. V noči od srede na četrtek (9. na 10. oktobra) je letos prvič pobelil višje vrhove Pohorja sneg.

Pozor pred ponarejenimi tisočaki! Oblast je zaprla 22 oseb, ki so zapletene v ponarejanje in razpečevanje 1000 dinarskih bankovcev. Ponarejeni denar je začel krožiti med ljudstvom v Slov. goricah, kamor so ga zanesli iz Ormoža in iz Vinice na Hrvaškem. Ponarejevalnice so odkrili v Radencih, v Moravcih pri Ljutomeru, Sodencih, pri Veliki Nedelji, v Radvanju in na Pobrežju pri Mariboru. Tisočaki so ponarejeni zelo točno in si bo treba vsak tisočak dobro ogledati!

Strašna smrt radi nesreče. V kamnolomu pri Velenju je težko ponesrečil že blizu 60 letni delavec Valentin Navršnik iz Št. Ilja pri Velenju. Razstre-

ljeval in pripravljaj je kamenje za gradnjo ceste. Mina je predčasno eksplodirala in velik kos kamna je zadel Navršnika s tako silo v sprednji del vratu, da mu je iztrgal ves goltanec, ni pa mu rani glavni vratni žil. Navršnika so takoj prepeljali z avtomobilom v celjsko javno bolnico, kjer so ga zdravniki operirali in mu vstavili v vrat potrebne kovinske cevke za sprejem hrane in za dihanje. Navršnik pa je v tem zbolel na pljučnici zaradi strjene krvi, ki se je nabrala v pljučih. V nerazsodnem stanju je iztrgal v grlu vstavljene umetne cevke iz že zašite rane in kmalu nato umrl. Zapušča vdovo in sina.

Požigalčeva roka na delu. Po Savinjski dolini krog Sv. Jurija ob Taboru in Gomilskega se množijo v zadnjem času požari pri raznih posestnikih. Nikdo ne zna za vzrok nesreče in je pri preplašenih ljudeh upravičen sum, da je že zopet na peklenskem delu požigalčeva roka.

Redek vzrok požara. Iz Koprivnice pri Rajhenburgu poročajo: V noči od ponedeljka na torek (7.—8. okt.) so hoteli izpod strehe koprivniške hiše št. 1 z ognjem pregnati sršene, ki so imeli za slemenom veliko gnezdo. Preplašeni in begajoči sršeni so zanetili z gorečimi peruti v krmi pod streho na več mestih ogenj, ki je upepelil hišo. Prebivalci so si oteli komaj življenje, vse drugo jim je vzel požar in povzročil zelo občutno škodo 50 tisoč Din. Pri izžiganju sršenov iz votlih dreves, ki so v bližini stavb, je potrebna največja previdnost!

Cerkveni tat. Dne 10. oktobra popoldne je neznani cerkveni tat vlomil v župni cerkvi v Trbovljah v pušice in odnesel ves denar. Rop je bil izvršen v času, ko je zvonil cerkvenik poldne.

Krokodil v reki Reni na Nemškem. Prebivalci obrenskega mesta Oberwesel so zagledali v reki Reni 2 km pod mestom krokodila. Vsak je zmajal z glavo, ko je slišal, da se je zatekel v nemško reko krokodil. Ogromne množice so drvele k Renu, da bi se pripravile, ali je res ta pošast zašla tako daleč na sever. Ribiči so skušali nenavadnega vodnega gosta ujeti, a se jim ni posrečilo. Še le čolnarju iz Koblenca je uspelo, da je 1 m dolgega krokodila lopnil za vrat in ga potegnil v čoln. Prepeljal je žival v Koblenz in jo imajo tamkaj. Gre gotovo za mladega krokodila, kateremu se je posrečil pobeg iz zverinjaka.

Rožna žetev v Bolgariji. V znameniti rožni dolini v Kasanlúk na Bolgarskem je bila končana te dni s posebnimi slovesnostmi žetev vrtnic. Letošnja rožna žetev znaša 7 milijonov kg vrtnic, iz kojih se bo pridelalo 1880 kg rožnega olja. Gojenje vrtnic je ena najboljših starih kultur na celim svetu in jo omenja že celo starogrški pisatelj Herodot. Rožna polja v Kasanlúk so nekaj bajno lepega za časa cvetenja. 1 kg rožnega cvetja pride na 24—26 bolgarskih levov. Od letos pridelanega rožnega olja je že bilo izvoženih v inozemstvo 500 kg.

Novo človeško pleme. V Severni Mandžuriji, za katero se bojujeta se-

daj Kitajska in sovjetska Rusija, se pojavlja novo človeško pleme, ki bo tvorilo nekak prehod med belim in rumenim človekom. Novo pleme se poraja iz mešanja med Rusi in Kitajci. Več nego 150 tisoč ruskih beguncev, ki ne smejo več v svojo domovino, živi v pokrajinah ob železnici, za koje posest se bojujejo boljševiki in Kitajci. Dobrih devet desetink je videlo boljše čase; danes so se morali prilagoditi načinu kitajskega življenja, ki je nespojljiv z evropskimi pojmi. Prognanstvo in beda sta prisilila Ruse, da so se začeli družiti s Kitajci in iz tega mešanja se je pojavilo čisto novo človeško pleme, katerega je videti razločno po nekaterih mandžurskih krajih. Na tisoče Kitajcev je poročilo ruske žene. Približno ena tretjina ruskih begunk ima Kitajce za možje. Novi mešani rod, torej otroke iz zakonov med Rusi in Kitajci, cenijo v Severni Mandžuriji na 100 tisoč glav.

Iz zgodovine ameriških nebotičnikov. Amerikanske nebotične stavbe se zajo za 30 let nazaj. Že pred 30 leti so polagali pri zgradbi nebotičnikov največ važnosti na temelje, ki so morali biti pozidani z vso natančnostjo. Težo, katero nosi »Park-Row« stavba so preračunali pred 30 leti na 50 tisoč ton. Da je bil fundament dovolj trden, so zabili za omenjeno stavbo v peščeno zemljo 4 tisoč debelih smrek. Razdalje med posameznimi smrekovimi stebri so izpolnili z betonom. (Danes je vse to izpodrinil železo beton.) Na to podlago so prišle ogromne kocke iz granita kot nosilke za največje stebre, na katere je prišlo jekleno ogrodje in tega so izpolnili s trdo žgano opeko. Pred 30 leti je bilo v Newyorku 7 nebotičnikov, ki so imeli 20 nadstropij in dosegli višino 90 m. Po najnovejši ameriški statistiki je v Zedinjenih državah 173 mest, ki štejejo več nego 50 tisoč prebivalcev. In v teh mestih je 4778 poslopij, ki so visoka 10 nadstropij. 377 zgradb se dviga 20 nadstropij visoko. Newyork sam ima 188 poslopij z nad 20 nadstropji. Čikago 62 in Filadelfija 22. 10 poslopij v Združenih državah je višjih nego 170 m in pet nadaljnjih v isti višini pravkar gradijo. Najvišja stavba je bila doslej »Wohlworth Building« z višino 264 metrov. Celih 16 let je bila najvišja v Ameriki. Letos bo dograjen drug nebotičnik »Chrysler Bulding« z višino 273 metrov. Začeli so že graditi nebotičnik, ki se bo dvigal nad zemljo 280 m.

Prerokovanje o konjih. V doglednem času bodo aeroplani izpodrinili avtomobile, v kolikor jih rabimo danes za zabavno vožnjo, in polagoma bomo zopet zaslišali prijetno klopotanje konjskih potkov po naših tlakovanih cestah. Vožnja z avtomobili je hitra, a mnogo bolj prijetna pa je vožnja v lepi kočiji, nad vse prijetno pa je jezdit v lepega konjička. In to bomo zopet doživeli. Tako se je izrazil Joadwine, najstarejši kovač, ki je pribijal podkove konjem na kopita v Chicagi. Star je zdaj 77 let. Pred letom 1910, ko je njegova obrt cvetela, je štel mesto Chicaga okrog 700 kovačnic, dočim jih je danes okrog 150 še. Joadwine samo obžaluje, da je tako star in ne bo doča-

kal, ko bodo zopet konji zavladali po cestah.

Kdor v mladosti ne varčuje, v starosti pomanjkanje trpi. V neki trgovini v Chicagu je bila zasačena starejša ženska ravno, ko je skušala izmakniti obleko in jo stlačiti v svojo torbico. Na policiji se je izkazalo, da je ta ženska bivašica krasotica in pred desetletji zelo priljubljena gledališka igralka Truly Shattuck. S solzami v očeh je opisovala svoje bivše razkošno življenje, obilo denarja, množico draguljev in na kupe oblek. Postajala je pa stara, njena slava je začela temneti, in padala je vedno nižje, dokler ni padla v uboštvo. Brez vsakih sredstev, brez dela že čez tri mesece, je bila privedena do obupnega koraka, da je skušala ukrasti tisto obleko. Ako je bila bolj oblečena, je upala, da bi jo morebiti še kako gledališče sprejelo.

Rudarji bodo deležni umetnega solnca. Kakor znano, obstoji solnčna svetloba iz več vrst žarkov; izmed njih najbolj ugodno in najbolj zdravo vplivajo na človeško telo takozvani ultravijolični žarki. Znanosti se je posrečilo, da lahko umetnim putem proizvajajo te žarke, in mnogi zdravniki se jih tudi poslužujejo pri zdravljenju. Zdaj pa se dela na to, da bodo tudi podzemski delavci dobivali solnčno svetlobo v obliki teh žarkov. Pričela bo s tem, kakor je bilo objavljeno, neka rudarska kompanija v Zedinjenih državah Amerike. Ako se bodo pokazali zadovoljivi uspehi, bodo sčasoma tudi druge rudokopne družbe upeljale to umetno solnce pod zemljo.

Nevarnost za »bubi glavičice«. Ni je mode, katere bi se ne oklenil ženski spol. Še ni tega dolgo, ko so vse ženske tlačile ubogo telo in ga stiskale v takozvane »korzete ali midre«. Danes je ta nesrečna moda izginila, a ne iz zdravstvenih ozirnov, ampak ker to ni več moderno. Danes plava ženski svet v »bubi glavičici« in ni izgleda, da bi tako hitro ta moda pokazala svetu hrbet. Seve, slišimo tudi danes, da si strižejo ženske lase iz zdravstvenih ozirnov, da si lažje čistijo glavo itd. Zanimivo je, kar objavlja proti »bubi« nemška zdravnica dr. Elza Müller v Münchenu na Bavarskem. Imenovana doktorica ugotavlja, da je naletela med 45 ženskami z dolgimi lasmi na 11 takih, ki so imele mustače na bradi. Od teh 11 bradač je priznalo 7, da so jim začele poganjati na bradi neljube dlake takoj za tem, ko so se pustile ostriči na »bubi«. Na 35 bubi glavic brez nadloge na bradi jih pride 7 z dlakami, torej 20 procentov. — Ako bodo isto kakor doktorica Müller dognali tudi drugi zdravniki, ne vem, kaj bo počel naš moderni ženski svet. Gotovo je, da bodo naše ženske rajši nosile dolge lase nego — brade!

Urejeno prebavo in zdravo kri dosežemo z vsakdanjo uporabo pol kozarca naravne »FRANZ JOSEFOVE« grenčice. Strokovnjaki zdravniki za motenje pri prebavi hvalijo »FRANZ JOSEFOVO« vodo, ker poživlja delovanje želodca in črevesa, odpravi otekline jeter, zviša izločevanje žolča, pokrepi prenavljanje in posveči kri. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Nova povest „Slovenskega Gospodarja“!

Naznanjamo svojim naročnikom in čitateljem, da smo dobili izredno zanimivo

POVEST

„TATENBACHI“

Skoro po vsej štajerski se širijo dogodki te zgodovinske povesti kot »ČRNI KRIŽ PRI HRASTOVCU« Dr. O. Haunig. V »Slov. Gospodarju« jo bomo začeli kmalu objavljati. Na to povest opozarjamo vse, posebno pa tiste, ki dobijo to številko — kot zadnjo, ker še niso obnovili naročnine.

Kako vladajo boljševiki na Ruskem.

V.

Boljševiška šola.

Boljševiki so obsojali carski režim, da ni dovolj skrbel za prosveto med narodom. Toda kaj so boljševiki storili na tem polju? Angleški pisatelj Arnold Bennett pravi, da je Rusija (boljševiška namreč) velik bluf. Delovanje boljševikov na prosvetnem polju je pa njihov največji bluf.

Pod boljševiško vladno se število šol ne zvišuje, pač pa zmanjšuje zlasti na deželi. V Novolevševskem na Kubanu sta bili za carja dve gimnaziji (moška in ženska), šest državnih in dve zasebni šoli. Danes je tam samo ena (mešana) gimnazija in ena osnovna šola, vse druge so zaprli. Enako je v selu Kamenskom, v mestecu Belovodsky v Harkovskeji guberniji itd. Te kraje je g. Dujé vsled svoje službe sam videl in se je v njih mudil.

Za časa carja je bil pouk v osnovni šoli brezplačen, šolnina v gimnazijah pa je bila neznatna. Boljševiki so seveda narodu obljubovali občen in brezplačen pouk. Ko so prišli do oblasti, so pa že v osnovnih šolah upeljali šolnino kot donesek za napravo šolskega pohištva, za popravo zgradb, za kurivo itd. Na gimnazijah na primer v Rostovu na Donu so premožni dijaki za časa carja plačevali na leto 50 rubljev šolnine. Leta 1926 je pa en moj znanec, ki je v sovjetski službi, plačal od vsakega otroka 12 rubljev mesečno, torej celo leto 9 mesecev 108 rubljev. Razven teh 108 rubljev so še drugi stroški za razsvetljavo, kurivo itd. Učenec, ki ne plača šolnine, se izključi, n. pr. sin preglednika vagonov, Jakoba G., ki je služil na vladikavkaški železnici kot dnevničar za 19 rubljev mesečno. Je bil izključen, ker ni mogel plačati šolnine.

Še ena posebno velika razlika je med prejšnjo carsko in sedanjo boljševiško šolo. Prej so se otroci učili kakor se uče po drugih deželah, zdaj pa je pravi pouk potisnjen v ozadje, na prvem mestu je nauk o komunizmu. Politična abeceda komunizma je glavni predmet; kdor v tem predmetu dobro stoji, je sposoben za višji razred, komur tu slaba prede, mora razred ponavljati ali se celo izključi iz šole. G. Dujé piše, da je v Rostovu na gimnaziji poznal dijaka Pavla Arionova, dečka 13 let. Temu dečku so dali pri izpitu leta 1925

vprašanje: Kake odločbe so bile sklenjene na 14. in 15. sovjetskem kongresu? Mesto da bi odgovoril, da 15. kongresa še ni bilo, je našteval odločbe poslednjega (14.) kongresa. In deček je padel, moral je razred ponavljati.

Na Donskem vseučilišču je pri skušnji slušatelj medicine, dijak Nikolaj S. dobil vprašanje: Kako brado je imel Karl Marks in kakšne lase je imel Lenin? Ker na vprašanje ni znal odgovoriti, je moral celo leto, 7. in 8. semester, ponavljati. Pozneje je izvedel, da je nosil Karl Marks veliko brado, Lenin pa ni imel skoraj nič las. Sploh na vseučilišču, ko izdajajo diplome, naročajo mladim doktorjem, da med bolniki morajo agitirati in delovati za komunizem. V slučaju, da bi tega ne storili in bi ne naznanili ljudi, ki delajo proti komunizmu, bodo poklicani na odgovor.

Izobrazba, ki jo dobijo dijaki v sovjetski šoli je pod vsako kritiko. G. Jošip Dujé je bil za časa velike lakote zastopnik Nansenove, papeževe in dijaške podporne akcije. Kot tak je prejel na tisoče prošenj, v katerih so ga razni dijaki prosili za brezplačno hrano. Ta gospod pravi, da je 75 odstotkov teh prošenj bilo pisanih v zelo slabem slogu z mnogimi pravopisnimi napakami, katere so vzbujale sumnjo, če so te prošnje sploh pisali dijaki. Vsled nesrečnih sovjetskih šolskih razmer so dandanes v Rusiji bodoči advokati, zdravniki, profesorji itd., ki ne znajo napisati najbolj preproste izjave.

Neka posebnost v Rusiji je Sverdlovo vseučilišče. Ta zavod so ustanovili boljševiki in so ga imenovali po sodrugu Sverdlov. To je visoka šola, kjer se izobražujejo bodoči narodni komisariji, rdeči diplomati itd. V to visoko šolo se sprejemajo samo komunisti. Posebni odbor določi kandidate, kateri so najbolj sposobni. Prednost imajo narodne manjšine, ki so najmanj omikane (kultivirane), na primer Čuvaši, Čeremisi itd. Sploh ni čudno, da sprejemajo v to šolo take ljudi, ker tudi sedanji diktator Rusije ni Rus, marveč Gruzin ter se s pravim imenom imenuje Cugašvili. Ta mož je tudi precej svojih rojakov postavil na odgovorna mesta. Zato bi lahko rekli, da Rusijo dandanes vladajo večinoma Gruzini in Judje.